

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/210/2019
Identifikačné číslo spisu: 3111217100
Dátum vydania rozhodnutia: 12.08.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3111217100.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ O.. J. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom J., S. XXX, 2/ I. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., J. XXX/XX, obe zastúpené JUDr. Ing. Vierou Kolačanskou, advokátkou so sídlom Trenčín, Nám. sv. Anny 7269/20A, proti žalovanej C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., J. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Annou Žedényiovou, advokátkou so sídlom Trenčín, Palackého 85/5, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 26C/156/2011, o dovolaní žalobkýň proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 25. apríla 2019 sp. zn. 4Co/32/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Trenčín rozsudkom zo dňa 16. novembra 2017 č.k. 26C/156/2011-305 zamietol žalobu žalobkýň 1/, 2/, ktorou sa proti žalovanej domáhali určenia, že nehnuteľnosti v žalobe špecifikované patria do dedičstva po poručiiteľke E. D., rod. P. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobkyne sú povinné zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 100 %. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v danom spore majú žalobkyne naliehavý právny záujem na podaní predmetnej žaloby, pretože bez takéhoto určenia by sporné nehnuteľnosti nemohli byť predmetom dedenia po poručiiteľke E.S. D., v dôsledku čoho by postavenie žalobkýň ako dedičiek po poručiiteľke bolo neisté. Po preskúmaní vecí súd zistil, že žaloba je nedôvodná, preto ju zamietol. Dospel k záveru, že právny predchodca žalovanej nadobudol sporné nehnuteľnosti vydržaním a kúpou. Pri svojom rozhodnutí vychádzal súd zo skutočnosti, že právnenému predchodcovi žalovanej S. D., boli na základe rozhodnutia Pozemkového úradu v Považskej Bystrici č. 2000/92-R/244 zo dňa 21.07.1994, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 31.08.1994, v spojení s opravou chýb v písomnom vyhotovení rozhodnutia č. 2000/1992-R/244 zo dňa 13.10.1994, rozhodnutia č. 2000/92-R/245 zo dňa 21.07.1994, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 25.06.1994, v spojení s opravou chýb v písomnom vyhotovení rozhodnutia č. 2000/1992-R/245 zo dňa 13.10.1994 a rozhodnutia č. 2000/92-R/333 zo dňa 02.12.1994, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 09.01.1995, vrátené ako oprávnenej osobe podľa § 37 zák. č.

330/1991 Zb. nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, k. ú. O., LV č. XXXX, k. ú. P., LV č. XXX, k. ú. E. P. H. Žalobkyne v spore namietali, že tieto rozhodnutia je nutné považovať za nulité a nevyvolávajúce pre jeho účastníkov právne následky, nakoľko účastníkom tohto konania bol neoprávnený a nezákonne S. D. (právny predchodca žalovanej). Toto správne konanie bolo postihnuté neodstrániteľnou vadou, ktorá spočívala v tom, že sa nekonalo s účastníkom konania, s ktorým sa konať malo a tento oprávnený účastník bol zamenený spôsobom za použitia § 47 Správneho poriadku, čo považovali za nezákonné. Podľa nich, jediná oprávnená osoba, s ktorou bol pozemkový úrad oprávnený konať, bola v čase rozhodovania E. D., rod. P., ktorá v čase rozhodovania pozemkového úradu žila. Úrad tak konal s neoprávnenou osobou. V danej veci mal súd prvej inštancie za to, že na posudzovanie namietaných pochybení pozemkového úradu pri vydávaní uvedených rozhodnutí nie je tunajší súd vecne príslušný, pretože takýmto postupom by došlo k preskúmaniu rozhodnutí pozemkového úradu, čo nie je možné v tomto spore. Na preskúmanie uvedených rozhodnutí bol príslušný krajský súd, a to na návrh účastníka konania do 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia, čo je zrejmé z poučenia uvedeného v rozhodnutiach pozemkového úradu. K takémuto preskúmaniu a prípadne k zrušeniu uvedených rozhodnutí v danej veci nedošlo, a preto súd tieto rozhodnutia považuje za platné. V danom spore je súd oprávnený posudzovať, či predmetné rozhodnutia nadobudli účinnosť. V spise pozemkového úradu sa nachádzalo splnomocnenie zo dňa 24.03.1993, ktorým spolumajitelia Urbárskeho a pasienkového spoločenstva v Ilave (medzi nimi i E. D.) splnomocnili vo veci bývalého Urbárskeho a pasienkového spoločenstva obce Ilava vo všetkých majetkovoprávných veciach na ich zastupovanie Š. E., M. U. I. O. T.. Oznámením zo dňa 15.11.1994 Urbárske a pasienkové spoločenstvo v Ilave oznámilo Pozemkovému úradu v Považskej Bystrici, že na Valnom zhromaždení Urbárskeho a pasienkového spoločenstva v Ilave, konanom dňa 05.11.1994, bol od tohto dňa za predsedu organizácie zvolený O.. H. T. a za tajomníka O.. H. Č.. Zo spisu Pozemkového úradu bolo ďalej zistené, že rozhodnutie č. 2000/92-R/244 zo dňa 21.07.1994 bolo doručené O.. H. T. a Urbárskemu a pasienkovému spoločenstvu v Ilave. Rozhodnutie č. 2000/92-R/333 zo dňa 02.12.1994 bolo doručené O. T. I. O.. H. T.. Rozhodnutie č. 2000/92-R/245 zo dňa 21.07.1994 bolo doručené Urbárskemu a pasienkovému spoločenstvu v Ilave. Podľa názoru súdu, pozemkový úrad nepostupoval správne, keď svoje rozhodnutia nedoručil všetkým osobám, ktoré v nich boli označené ako osoby poverené konať za osoby oprávnené vo veci vydania pozemkov (Š. E., M. U. I. O. T.), prípadne členom spoločenstva, a to i S. D., ktorý v konaní pred pozemkovým úradom na svoje zastupovanie nesplnomocnil žiadnu osobu, čo považoval súd za nesprávny postup, kvôli ktorému predmetné rozhodnutia, podľa názoru súdu, nenadobudli účinnosť. Argumentáciu žalobkyň o tom, že rozhodnutia pozemkového úradu mali byť doručené aj samotnej E. D., považoval súd za nedôvodnú, pretože E. D. si na svoje zastupovanie v tomto konaní zvolila zástupcov. Uvedené rozhodnutia boli doručené príslušnému katastru nehnuteľností a do katastra nehnuteľností boli riadne zapísané ako tituly nadobudnutia vlastníckeho práva k vydaným nehnuteľnostiam v prospech S. D.. Skutočnosť, že citované rozhodnutia nie sú, podľa názoru súdu účinné, však nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníctva vydržaním a zistené nedostatky pri doručovaní rozhodnutí pozemkového úradu oprávneným osobám nemali negatívny dopad na posudzovanie oprávnenosti držby sporných nehnuteľností právnym predchodcom žalovanej, keďže rozhodnutia pozemkového úradu boli doručené urbárskemu a pasienkovému spoločenstvu, O.. H. T. ako predsedovi spoločenstva a jednej zo splnomocnených osôb O. T.. Právny predchodca žalovanej sa tak mohol o rozhodnutiach pozemkového úradu dozvedieť od uvedených osôb, prípadne i z katastra nehnuteľností, kde boli rozhodnutia pozemkového úradu zapísané. Vzhľadom na vedomosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že mu boli vrátené sporné nehnuteľnosti, pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním sporných nehnuteľností na rozdiel od preukazovania vlastníctva, nie je treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v čom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby. Za takéto okolnosti, ktoré svedčili o poctivosti nadobudnutia vlastníctva sporných nehnuteľností vydržaním právnym predchodcom žalovanej, súd jednoznačne považoval rozhodnutia príslušného pozemkového úradu, ktoré právny predchodca žalovanej sám nevyhotovoval, tieto vydal príslušný a kompetentný úrad, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný posúdiť, či právny predchodca žalovanej spĺňa zákonné predpoklady na vydanie sporných nehnuteľností. Navyše v spore neboli preukázané žiadne skutočnosti, na základe ktorých by právny predchodca žalovanej mohol mať nejaké pochybnosti o vlastníctve sporných nehnuteľností, keďže rozhodnutia pozemkového úradu nikdy neboli zmenené alebo zrušené. Vydané rozhodnutia pozemkového úradu teda

svedčia o dobromyseľnosti právneho predchodcu žalovanej o tom, že mu sporné nehnuteľnosti patria. Navyše presvedčenie právneho predchodcu žalovanej o správnosti rozhodnutí pozemkového úradu a o jeho vlastníckom práve bolo umocnené tou skutočnosťou, že v prípade rozhodnutí pozemkového úradu sa jednalo o štátne orgány, ktorým bolo zverené riešenie danej problematiky. Na základe uvedeného, podľa názoru súdu, bol právny predchodca dobromyseľný, keďže nemal mať prečo pochybnosti o zákonnosti postupu pozemkového úradu pri vydaní rozhodnutí, na základe ktorých mu boli vydané sporné nehnuteľnosti. Dobromyseľnosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že predmetné nehnuteľnosti nadobudol do svojho vlastníctva, bola umocnená tiež skutočnosťou, že ďalší štátny orgán, a to správa katastra, ho zapísal ako spoluvlastníka predmetných nehnuteľností na základe už spomínaných rozhodnutí pozemkového úradu. V predmetnom spore dospel súd k záveru, že žalovaná, resp. jej právny predchodca nadobudol vlastnícke právo k sporným pozemkom vydržaním. Právny predchodca žalovanej splnil všetky zákonom požadované predpoklady vydržania. Bolo zistené, že právny predchodca žalovanej okrem toho, že bol dobromyseľný, nehnuteľnosti uvedené v rozhodnutí Pozemkového úradu v Považskej Bystrici č. 2000/92-R/244 zo dňa 21.07.1994 mohol užívať odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia dňa 31.08.1994, nehnuteľnosti uvedené v rozhodnutí č. 2000/92-R/245 zo dňa 21.07.1994 odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia dňa 25.06.1994 a nehnuteľnosti uvedené v rozhodnutí č. 2000/92-R/333 zo dňa 02.12.1994 odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia dňa 09.01.1995. S. D. chodil na valné zhromaždenie, a keď bol neskôr na vozíku, vozila ho na valné zhromaždenie jeho žena, C. D. a táto bola na týchto valných zhromaždeniach, čo je zrejmé z výpovede svedka O.. H. T.. S. D. poberal výnosy z užívaných nehnuteľností, čo je zrejmé i zo zápisnice o dedičstve zo dňa 11.05.2011 sp. zn. 16D/873/2010-42. Z uvedeného je teda zrejmé, že právny predchodca žalovanej sporné nehnuteľnosti riadne užíval a bral z nich úžitky. Za začiatok vydržacej lehoty pre právneho predchodcu žalovanej teda možno považovať deň 31.08.1994 ohľadne nehnuteľností uvedených v rozhodnutí Pozemkového úradu v Považskej Bystrici č. 2000/92-R/244 zo dňa 21.07.1994, deň 25.08.1994 ohľadne nehnuteľností uvedených v rozhodnutí č. 2000/92-R/245 zo dňa 21.07.1994 a deň 09.01.1995 ohľadne nehnuteľností uvedených v rozhodnutí č. 2000/92-R/333 zo dňa 02.12.1994. Koniec vydržacej doby mu uplynul dňa 31.08.2004 ohľadne nehnuteľností uvedených v rozhodnutí Pozemkového úradu v Považskej Bystrici č. 2000/92-R/244 zo dňa 21.07.1994, dňa 25.08.2004 ohľadne nehnuteľností uvedených v rozhodnutí č. 2000/92-R/245 zo dňa 21.07.1994 a dňa 09.01.2005 ohľadne nehnuteľností uvedených v rozhodnutí č. 2000/92-R/333 zo dňa 02.12.1994. Ďalším dôležitým faktorom dobromyseľnosti právneho predchodcu žalovanej je skutočnosť, že počas vydržacej lehoty nezasiahol žiaden subjekt do výkonu jeho práv dobromyseľného držiteľa. Nikto ho v užívaní nehnuteľností nerušil až do jeho smrti v roku 2010, ani mu neoznámil, aby prestal predmetné nehnuteľnosti užívať. Taktiež posledné kritérium vydržania, a to spôsobilosť predmetu vydržania, bolo v danej veci splnené. Predmetom vydržania sú v danom prípade spoločné nehnuteľnosti, ktoré môžu byť samostatným predmetom vlastníckeho práva, nakoľko ide o veci v právnom zmysle. Nejedná sa v zmysle § 125 ods. 2 Občianskeho zákonníka o vec, ktorá môže byť predmetom vlastníctva iba štátu alebo určených právnických osôb.

1.2. Ďalším titulom nadobudnutia vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam mala byť Notárska zápisnica zo dňa 14.12.1999 spísaná na notárskom úrade D.. Ž. H. č. N 294/99, Nz 448/99. Z notárskej zápisnice vyplýva, že splnomocnení zástupcovia R. Z., O.. H. Č. I. O. T. sú splnomocnení vyhlásiť, že účastníci uvedení v Prílohe č. 1 tejto notárskej zápisnice v tam uvedených podieloch (pod poradovým č. 84 bol uvedený S. D.) sú spoluvlastníci združených pozemkov v k. ú. O. parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 6114 m², parc. č. XXXX - orná pôda, o výmere 1960 m², parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 1960 m², parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 6305 m², parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 6305 m², parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 2877 m², parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere 817 m², parc. č. XXXX - lesný pozemok o výmere 320163 m², parc. č. XXXX - lesný pozemok o výmere 230257 m², parc. č. XXXX - lesný pozemok o výmere 899245 m², parc. č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 161524 m², parc. č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 313897 m², parc. č. XXXX - lesný pozemok o výmere 344541 m², parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 1964 m² a parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 21474 m². Podľa vypracovanej identifikácie OÚ v Ilave, katastrálnym odborom, ide o združené pozemky v k. ú. O. zapísané v pkn hárkoch v prospech urbárskej obce O.. Jednalo sa o pkn hárky: č. 1229, 327, 1624a, 1928, 194, 732, na ktorých na základe povolenia súdu, rozhodnutia odboru PLH hospodárskej rady ONV v Ilave č. 3894/58 zo dňa 24.05.1958 v zmysle

zák. SNR č. 2/1958 Zb. § 12 poznamenané obhospodarovanie podnikovým riaditeľstvom Štátnych lesov v Žiline, lesný závod Pruské. Ďalej sa v notárskej zápisnici uvádza, keďže navrhovatelia užívali nehnuteľnosti pokojne a nerušene, v dobrej viere, že im patria so započítaním doby svojich právnych predchodcov v zmysle uvedeného im vydržiacia doba uplynula 01.04.1984. Výsledkom splnenia všetkých zákonom požadovaných predpokladov vydržania (spôsobilý predmet vydržania, oprávnenosť držby a jej nepretržitosť a dobromyseľnosť) je nadobudnutie vlastníckeho práva k veci vydržateľom, a to okamihom uplynutia vydržacej doby. Žalobkyne spochybňovali uplynutie vydržacej doby dňa 1.4.1984 a tiež mali za to, že predmetné pozemky neboli spôsobilým predmetom vydržania podľa § 135a Obč. zák. v znení v uvedenom v čase až do 01.01.1992 platnosti novely Obč. zák. 509/1991 Zb.. V danom spore súd zistil, že v predmetnom osvedčení o vydržaní je uplynutie vydržacej doby stanovené pre právneho predchodcu žalovanej na deň 01.04.1984, avšak bez uvedenia rozhodných skutočností pre posúdenie splnenia podmienok vydržania k uvedenému dňu. Aj napriek tomu dospel súd k záveru, že nehnuteľnosti uvedené v osvedčení o vydržaní nadobudol vydržaním S. D., a to dňa 14.12.2009, keďže uvedené nehnuteľnosti mohol užívať od vydania osvedčenia dňa 14.12.1999 o prehlásení účastníka o nadobudnutí vlastníctva na základe vydržania ako člen urbárskeho a pasienkového spoločenstva a tieto nehnuteľnosti S. D. aj riadne užíval, bral z nich úžitky v podobe výnosov. Taktiež chodil na schôdze spoločenstva, čo je zrejmé z výpovede svedka O.. H. T.. Podľa názoru súdu, S. D. bol dobromyseľný v tom, že mu predmetné nehnuteľnosti patria a toto jeho presvedčenie pramenilo z predmetného osvedčenia o nadobudnutí vlastníctva vydržaním. V užívaní parcel ho počas vydržacej doby nikto nerušil, prípadne až do jeho smrti v roku 2010 a jednalo sa i v danom prípade o spôsobilý predmet vydržania podľa § 125 ods. 2 Obč. zák.. Ohľadne námietok žalobkýň o nepravdivých skutočnostiach uvedených v podkladoch pre vydanie osvedčenia, resp. toho, že všetky potrebné doklady neboli v danej veci notárkou zabezpečené a tiež ohľadne námietok k obsahu prehlásení splnomocnených zástupcov R. Z., O.. H. Č. I. O. T., ktoré podľa ich názoru, vylučovali dobromyseľnosť S. D., súd uvádza, že podklady pre vydanie osvedčenia nezabezpečoval S. D., ale notárka a rovnako i v prípade prehlásení splnomocnených osôb sa nejednalo o prehlásenia samotného S. D., takže uvedenými argumentmi žalobkyne, podľa názoru súdu, nespochybnili dobromyseľnosť S. D. I. o tom, že mu nehnuteľnosti uvedené v osvedčení o vydržaní patria. Dobromyseľnosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že mu nehnuteľnosti uvedené v osvedčení o vydržaní patria a aj možnosť nakladania s uvedenými nehnuteľnosťami potvrdzuje aj dohoda o vydaní nehnuteľnosti zo dňa 10.11.1993, uzatvorená medzi oprávnenými osobami spoluvlastníkov Urbárskeho a pasienkového spoločenstva v Ilave a povinnou osobou Poľnohospodárske družstvo 1. máj so sídlom v Košeci, ktorá nehnuteľnosti uvedené v prílohe dohody užívala. Na základe uvedeného mal súd za to, že právny predchodca žalovanej nadobudol vlastnícke právo vydržaním k parcelám uvedeným v rozhodnutiach pozemkového úradu a v osvedčení o prehlásení účastníka o nadobudnutí vlastníckeho práva na základe vydržania. Ohľadne ďalšieho titulu nadobudnutia vlastníckeho práva právnym predchodcom žalovanej k sporným nehnuteľnostiam, a to kúpnej zmluvy, súd uviedol, že sa jedná o samostatné právne úkony právneho predchodcu žalovanej so samostatným predmetom kúpy nezávislé od právnych vzťahov, od ktorých by mohli žalobkyne, resp. ich právna predchodkyňa vyvodzovať žalobou uplatnené právo. Aj vzhľadom na uvedené skutočnosti považoval súd žalobu za nedôvodnú, a preto ju v celom rozsahu zamietol. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná bola v spore úspešná v celom rozsahu, priznal jej súd náhradu trov konania proti žalobkyniam vo výške 100 %.

2. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 25. apríla 2019 sp. zn. 4Co/32/2018 (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkýň rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd preskúmal vec súc pritom viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania [§ 379 a § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], túto prejednal s nariadením pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie ako i s jeho právnym posúdením veci.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia zdôraznil, že rozhodnutia Pozemkového úradu v Považskej Bystrici sú právoplatné a vykonateľné, a preto nebolo možné posudzovať tieto rozhodnutia z hľadiska ich platnosti a účinnosti v danej občianskoprávnej veci. Rozhodnutia Pozemkového úradu v Považskej Bystrici boli vydané príslušným správny orgánom, majú všetky náležitosti rozhodnutia, a teda ide o správne akty. Súd je v tomto prípade viazaný rozhodnutiami správneho orgánu o navrátení vlastníctva k nehnuteľnostiam, potiaľ, že je povinný vychádzať z jeho účinkov, ktoré sa prejavujú v tom, že uvedené

rozhodnutia Pozemkového úradu v Považskej Bystrici sú právnym titulom nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, z ktorých vyplýva, že S. D., právny predchodca žalovanej spĺňa podmienky podľa zákona na vydanie nehnuteľností uvedené v § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku a ako oprávnenej osobe sa mu priznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. XXXX kat. úz. O., LV č. XXXX kat. úz. P., LV č. XXX kat. úz. E.É. P. H.

2.2. Pokiaľ sa týka námietky odvolateľiek, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnutý dôkaz, a to výsluch svedka H. Č., odvolací súd poukázal na zápisnicu o pojednávaní zo dňa 18. októbra 2017, z ktorej vyplynulo, že právna zástupkyňa žalobkyní uviedla, že žalobkyne netrvajú na výsluchu tohto svedka. K odvolacej námietke žalobkyní poukazujúcej na to, že k možnosti vydržania sporných nehnuteľností sa žalovaná, ako právna nástupkyňa S. D. nevyjadrovala, takej právnej skutočnosti sa nedomáhala, uviedol, že ani táto námietka nebola dôvodná. Predmetom konania okrem iného bolo aj určenie, že nehnuteľnosti uvedené vo vyššie citovanej notárskej zápisnici nadobudol právny predchodca žalovanej, S. D. vydržaním. Pokiaľ žalobkyne sa podanou žalobou domáhali určenia, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťelke E. D., bolo povinnosťou súdu skúmať, či vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudol S. D. vydržaním. Aj žalovaná vo svojom záverečnom návrhu poukazovala na to, že poručiťel S. D. užíval sporné nehnuteľnosti v dobrej viere, že ich platne nadobudol, pričom po dobu viac ako 10 rokov jeho vlastnícke právo nikto nespochybňoval. Preto nebol dôvod ani na strane žalovanej, ako jeho manželky a právnej nástupkyne ako dedičke, pochybovať o vlastníckom práve poručiťela a predmetné nehnuteľnosti nadobudla v dobrej viere. V danom prípade, aj keby právne tituly neboli platnými právnymi úkonmi, ako to uvádzajú žalobkyne, s odstupom viac ako 10 rokov sa S. D. stal ich vlastníkom titulom vydržania, nakoľko bol v dobrej viere, že sa jedná o platné právne tituly a svedčí mu vlastnícke právo, o to viac, že do roku 2011 nikto jeho vlastníctvo nespochybňoval (jednalo sa o rodinných príslušníkov), ktorí pomery v rodine mali dobre poznať, uzavrel odvolací súd.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobkyne (ďalej aj „dovolateľky“), v ktorom namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a to konkrétne dvoch otázok:

1. Či formou opravy rozhodnutia v správnom konaní podľa § 47 ods. 6 zákona č. 71/1967 Zb. možno zmeniť účastníka konania. Dovolateľky namietali odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sž/42/2001 (R 90/2002), v ktorom bolo vyslovené, že oprava chyby alebo inej zrejmej nesprávnosti je prípustná len vtedy, ak sú takéto chyby zrejme z kontextu rozhodnutia, o ktorý prípad v danej veci podľa dovolateľiek nešlo;

2. Či môže fyzická osoba splniť podmienku oprávnenej držby, ktorej základom je dobromyseľnosť, keď jej nesvedčí žiadny nadobúdací titul. Za ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa odvolací súd odchýlil, dovolateľky označili rozhodnutia najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/147/2016, 4Cdo/287/2006, 5Cdo/234/2009, R 71/2018 a rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. US 484/2015, II.US 384/08. Spochybnili platnosť oboch titulov, od ktorých odvíjala žalovaná oprávnenosť vstupu svojho právneho predchodcu do držby. Trvali na tom, že rozhodnutia pozemkového úradu sú nezákonné, pretože zmena v osobe účastníka konania (pôvodná účastníčka E. D. ich právna predchodkyňa bola zamenená za S. D.I. právneho predchodcu žalovanej len na základe opravy zrejmej chyby). Rovnako notárska zápisnica nespĺňa zákonné náležitosti, pretože neobsahuje rozhodné skutočnosti pre posúdenie splnenia podmienok vydržania k 1.4.1984 a chýba vyhlásenie dotknutého vlastníka, ktorým bola ich právna predchodkyňa E. D..

4. K predmetnému dovolaniu sa žalovaná nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolateľky vyvodzujú prípustnosť dovolania v danej veci z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

7. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP odvolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a jej riešenie predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

8. V predmetnom spore záviselo rozhodnutie súdu predovšetkým na posúdení otázky, či právny predchodca žalovanej splnil zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam podľa § 134 OZ. Odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) dospel k záveru, že poručiteľ S. D. užíval sporné nehnuteľnosti v dobrej viere, že ich platne nadobudol na základe rozhodnutí pozemkového úradu, ktoré boli vydané príslušným správny orgánom a majú všetky náležitosti rozhodnutia, a teda ide o správne akty, pričom po dobu viac ako 10 rokov jeho vlastnícke právo nikto nespochybňoval. Nastolenú právnu otázku či formou opravy rozhodnutia v správnom konaní podľa § 47 ods. 6 zákona č. 71/1967 Zb. možno zmeniť účastníka konania súdy nižších inštancií neriešili, preto v tomto prípade žalobkyne v dovolaní nevymedzili právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolacia argumentácia žalovaného nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

9. Pokiaľ ide o druhú v poradí nastolenú dovolaciu otázku, a to: či môže fyzická osoba splniť podmienku oprávnenej držby, ktorej základom je dobromyseľnosť, keď jej nesvedčí žiadny nadobúdaci titul pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uvádza, že v zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

10. V preskúmvanej veci odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý dospel k záveru, že právny predchodca žalovanej splnil všetky zákonom požadované predpoklady vydržania (spôsobilý predmet vydržania, oprávnenosť držby a jej nepretržitosť a dobromyseľnosť).

10.1. Pokiaľ ide o titul vstupu do držby oba sudy nižších stupňov zdôraznili, že vedomosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že mu boli vrátené sporné nehnuteľnosti, pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním sporných nehnuteľností na rozdiel od preukazovania vlastníctva, nie je treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v čom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby. Za takéto okolnosti, ktoré svedčili o poctivosti nadobudnutia vlastníctva sporných nehnuteľností vydržaním právnym predchodcom žalovanej, sudy jednoznačne považovali rozhodnutia príslušného pozemkového úradu, ktoré právny predchodca žalovanej sám nevyhotovoval, tieto vydal príslušný a kompetentný úrad, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný posúdiť, či právny predchodca žalovanej spĺňa zákonné predpoklady na vydanie sporných nehnuteľností. Dobromyseľnosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že predmetné nehnuteľnosti nadobudol do svojho vlastníctva, bola umocnená tiež skutočnosťou, že ďalší štátny orgán, a to správa katastra, ho zapísal ako spoluvlastníka predmetných nehnuteľností na základe už spomínaných rozhodnutí pozemkového úradu.

10.2. Vo vzťahu k notárskej zápisnici sudy uviedli, že aj napriek tomu, že v predmetnom osvedčení o vydržaní je uplynutie vydržacej doby stanovené pre právneho predchodcu žalovanej na deň 01.04.1984, avšak bez uvedenia rozhodných skutočností pre posúdenie splnenia podmienok vydržania k uvedenému dňu dospel súd k záveru, že nehnuteľnosti tam uvedené nadobudol vydržaním S. D., a to dňa 14.12.2009, keďže uvedené nehnuteľnosti mohol užívať od vydania osvedčenia dňa 14.12.1999 o prehlásení účastníka o nadobudnutí vlastníctva na základe vydržania ako člen urbárskeho a pasienkového spoločenstva a tieto nehnuteľnosti S. D. aj riadne užíval, bral z nich úžitky v podobe výnosov. A v užívaní parciel ho počas vydržacej doby nikto nerušil, prípadne až do jeho smrti v roku 2010.

11. Z rozhodnutí, na ktoré dovolateľky poukazujú v rámci svojho dovolania vo veci odklonu súdov nižšej inštancie vyplýva, že judikatúra je konštantná v názore spočívajúcom v tom, že predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí (rozhodnutie najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/287/2006). Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018).

11.1. Najvyšší súd aj v rozhodnutí sp.zn. 4Cdo/283/2009 vyslovil, že o dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalkej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedlniteľný. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok, a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude spravidla

treba, aby vydržiteľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, ktorý môže byť základom pre zápis vlastníckeho práva do príslušného katastra nehnuteľností, ale postačí existencia takéhoto nadobúdacieho titulu (aj putatívneho), ktorý jeho vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci, dostatočne opodstatňuje. Dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom k všetkým okolnostiam veci, sa musí vzťahovať i k titulu, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo. Takýmto titulom (právnym dôvodom) sa môže rozumieť len právny úkon, ktorým sa vec prevádza na iného vlastníka, napr. kúpna zmluva, darovacia zmluva, rozhodnutie štátneho orgánu a pod. V riešenom prípade dovolací súd uzavrel, že oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom.

11.2. Z rovnakých hľadísk posudzoval dovolací súd vo veci sp. zn. 3Cdo/147/2016, v ktorej dospel k záveru, že dobrú vieru určitého subjektu v to, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu, nemôže v zásade zakladať zmluva uzatvorená od 1. januára 1992, na základe ktorej nebol povolený vklad do katastra nehnuteľností.

12. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľky neopodstatnene tvrdia dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, majú za to, že dovolací súd sa pri vyriešení otázky splnenia podmienok dobromyseľnej držby odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12.1. Dovolací súd v prvom rade poukazuje na to, že súd prvej inštancie a odvolací súd rozhodli na báze toho, že bola splnená podmienka dobromyseľnosti držby, pretože právny predchodcu žalovanej mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Oba tituly, od ktorých odvodzoval vstup do držby považovali za také, ktoré jeho vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci, dostatočne opodstatňovali.

12.2. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov uzatvára, že súdy v základnom konaní sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení dovolacej otázky neodchýlili, práve naopak v plnom rozsahu ju rešpektovali.

13. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

14. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, a preto na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP by mala (potenciálny) nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovanej však preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli (k dovolaniu žalobkyň sa nevyjadřila), a preto jej dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok